ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или 7½ дин.

Појединн бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 121. У Новом Саду, у уторак 17. (29.) октобра 1895. Год. XI.

РИМОКАТОЛИЦИЗАМ И ХРВАТИ.

Читајући новинарске извештаје са последњих свечаности, које се одржаше у престоном граду Хрватске и Славоније, човек се — хтео не хтео — подсети на догађаје, који су се збивали у удаљенијој прошлости, у времену, које се ни близу није толико — као наше данашње доба — хвастало својим напредним идејама и својим високим ступњем науке и образованости.

Упоређујући пак жалосне призоре, којих позорница — приликом последњих свечаности загребачких — град Загреб беше, упоређујући понашање римокатоличких Хрвата према православним Србима још и пре ових свечаности са сличним догађајима из давнијих времена, ми долазимо до тог уверења, да између римокатолицизма некадањег и садањег мало или нимало разлике нема.

А какав је римокатолицизам од увек био, о томе нас уверава како наша српска, тако и општа повесница света.

Нећемо овде за сада да наводимо, шта је у прошлости нама Србима учинила и згрешила црква римокатоличка и њено свештенство, нећемо да понављамо повесницу о клетом унијаћењу и о насиљима, том пригодом нама учињеним — та то је и онако сваком Србину мање више познато! — но ћемо за сад само да се придржавамо повеснице света и да отворимо који листак из ње, па да се уверимо, каква је чуда и покоре чинио римокатолицизам једног Филипа Августа, краља француског, кад је овај покренуо северну, римокатоличку Француску противу јужне, која је пристала била уз јерес албиженску, па је ову истина уништио, али је велики део најбогатије, најпросвећеније и у сваком погледу најнапредније државе своје до просјачке палице довео; једног Филипа II, краља шпањолског, и његовог страшног суда црквеног — инквизиције шпањолске — који је на ломачи спаљивао сваког оног Шпањолца, о коме се мислило, да не исповеда веру римјанину; једног Карла IX., краља француског, који је у таконазваној ноћи вартоломијској — г. 1572. — сам својом руком из пушке пуцао на хигеноте — присталице вере Калвинове — а на његов се пример угледају и остали римокатолици, те је, поменуте ноћи, у Паризу и по Француској, хиљадама хигенота главом платило; једног Људевита XIV., који је хигеноте такођер душмански гонио, те су ови дрвљу и камењу бегати и из своје рођене отаџбине у туђину селити се морали.

А није ли римокатолицизам пре својих двеста педесет година у Немачкој водио страшни рат тридесетгодишњи противу протестаната, па када је од лепе, сваким благом земљаним благословене Немачке начинио саму пустош и гариште, он је — дотеран до дувара — омраженим противницима својим морао да призна сва она права, која су и римокатолици уживали.

А није ли римокатолицизам љуто згрешио и нашој браћи словенској, честитим и вазда својих права свесним Чесима, када је дичног борца и учитеља њихова, **Јана Хуса**, који је одважно устао противу папе и противу злоупотреба римокатоличког свештенства, на сабору косничкоме за јеретика прогласити и на ломачи сажећи дао?

Није ли римокатолицизам свом снагом својом борио се скоро противу свију држава, које му нису по ћуди биле? **„Повесница данашњега света, повесница данашње образованости то је непрестана борба, коју је водила црква римокатоличка са свима светским силама“** вели неумрли Кастелар.

Римокатолицизам се — као што исти прослављени говорник и слободњак вели у једној својој беседи — бори противу свакога, **„који не верује и не признаје оно, што верује и признаје црква римокатоличка; али није доста, да само то верујете; нужно је још да и ово верујете: да се дају потпуно сложити умље и безумље, да никога не треба тако презирати као човека некатолика, ма се он звао Платон, ма он био Њутн, ма му имо било Лаплас; да сви путеви новога света у пропаст воде; да је препорођај уметништва исто што и револуција; да је француска револуција пород пакла, да је данашња философија рана на духу људскоме; да је Италија, вечна узданица свију побожних душа, свију уметника, да је уједињена Италија, створ Дантеја и Петрарке, да је та Италија неваљала, покварена ћерка црквина; да је независност Италије и Венеције дело сотоне“.**

Нигде се ваљада не види тако очигледно, како римокатолицизам и поповштина му нада све ставља користи своје и своје цркве, као у понашању њеном према ослобођењој и уједињеној Италији.

Што је цео народ талијански с највећом радошћу поздравно, зашто су најсрчанији детићи талијански најдрагоценију крвцу свога срца источили, а то је узвишена, света идеја слободе и јединства народног, то римокатоличка поповштина — па и она талијанскога соја и колена — с рим-папом на врху најодлучније осуђује и љутим стрелама своје анатеме обасипа.

А нису ли и оне остале речи великога Кастелара на необоривој истини основане?

Није ли римокатолицизам одувек из све душе био противан свакој новијој, свакој слободнијој мисли, која би се појавила било међу свештеницима, било световњацима?

Није ли он љуто гонио сваког одважног поборника истине и правде, сваког напреднијег мишљења ма на ком пољу разноликог душевног рада људског?

Или зар за потврду ових наших речи треба друго што да урадимо, до ли да наведемо имена једног Авеларда и Илојзе, Бордана Бруна, Виклифа, Саванароле, Галилеја Галилеји, Мартина Лутера и Улриха Цвинглије, да друга мање чувена имена ни не спомињемо?!

Али ко да побројн сва она недела, која су до сад учињена у име „јединоспасавајуће“ вере римокатоличке?

Ко да побројн сва она чуда и покоре, које су само исусовци починили у „лијепо име Исусово?“

Нису ли они отворено проповедали, да је слободно свако, и најнеморалније средство употребити, да се само што пре дође до циљи?

Не тврдили се с основаним разлогом, да су исусовци духовни виновници и самим убиствима неких, њима немилих, особа, па и убиству Виљема Оранијена и Хенрика IV. Бурбонца, која обојица беху узори владалаца, каквих је мало било у у васцелој повесници света?

А врло је и то по римокатоличку поповштину значајно, што скоро у свима недељима, почињеним од следбеника римокатоличке цркве, свештеници беху или делотворни учесници или им бар одобрење и благослов свој даваху.

Тако за време поменуте војне албиженске, која је управо и покренута неодољивим наваљивањем страшног Иноћентија III., једног од најкрвожеднијих папа свију времена, свештеници су се налазили посред крсташке војске, храбрећи је и одушевљајући, а кад је ова најнемилосрдније Албижензе клала, они, свештеници цркве Христа Спаситеља, који је само љубав и милошту проповедао, у највећој радости су узвикивали: **„Тако Бог хоће“.**

Но врхунац бездушности и цинизма верозаконског показали су — не само ови мало час споменути свештеници римокатолички — него сам папа Гргур XIII, који кад је чуо, шта је Француској — у крвавој ноћи вартоломијској учињено — он је у Риму у свима црквама у сва звона звонити и из топова пуцати дао, а да би поставио круну свему своме таком поступању, он је сам одслужио службу, па је громко отпевао „Te Deum laudamus!“ (Тебе Бога хвалим!)

Ако је ово било у духу вере и науке хришћанске, онда не знамо, шта је у духу нехришћанске и дивљачке?!

Упоређујући дакле ове догађаје из прошлости са оним, што у наше дане раде римокатолички Хрвати са православним Србима, не може нам се на ино, а да не тврдимо, да између некадањег и садањег римокатолицизма мало или нимало разлике нема.

Или зар са српске стране није већ и крвавих жртава пало обесности хрватске?

А зар приликом последњих свечаности загребачких није мало оскудевало, па да се понове призори некадање крваве ноћи вартоломијске у Француској?

Или се мисли, да ће то увек без крви проћи, ако се и од сад буде онако обесно насртало на највећу светињу српску, а то је православна му црква и на узвишено достојанство српског митрополита-патријарха?

Ако у хрватских првака и коловођа иоле још има хладнија разбора и суђења, они би требали да за времена сузбијају поповштину, јер где ова има сувише утецаја на јавне послове једног народа, ту се пре свега на уму имају користи цркве и властољубља свештеничког, па ма се сви други односаји уназадили и тумбе окренули.

Или у хрватском народу немају свештеници и сувише великог утецаја на јавно мишљење?

А не проповедају ли ти свештеници од вајкада јасно и гласно, да је римјанина вера права и Богу угодна вера, а све друге да су лажне и на заблуди основане, чиме само неутољиву мржњу противу ових у својих верних подстичу и хране?

Хрвати дабогме истом неугасивом мржњом дишу не само према свему оном, што се православним, него и према свему оном, што се српским назива, чему су опет понајвише криви њихови свештеници, који подстичући верску обесност и народном фанатизму обилне хране дају.

А не проповеда ли римокатоличко свештенство хрватско одавна већ јавно и тајно, да би Срби православни требали листом да пристану уз једину „праву и спасоносну“ веру римјанину?

Они у својој занесености са свим с ума немећу, да је „средњи век са својим баштинским правом, са својим разбојничким тврђавама, са својим морем суза и крви, када се чујаше само шгргутање зуба и клобарање мртвачких костију, што је Данте онако дивно описао“, да је тај средњи век давно већ прохујао и место уступио новом веку, у коме нове идеје владају, идеје братства, слободе и једнаког права за све разнолике народе и вере!

Па у доба, када широм просвећене Јевропе лозинком постаје слобода вере и савести, они би хтели да се Срби — милом или силом — одреку своје лепе вере прадедовске, па да признаду власт самозваног „намесника Христова на земљи“, римскога папе!

Али ми Хрватима јасно и гласно, један пут за свагда, одговарамо, да Срби на спајање своје вере са римокатоличком, да они на унију **никада** пристати неће и ми им — у том обзиру — имамо само да поновимо оне дивне речи, које је већ изговорио неумрли владика српски, Теофан Живковић, а те су:

„Прије ће бити, што није било. Велебит се срушити у море; Пљешевица Плашки заронити, а Капела Сењ и сву Крбаву; прије ће Лика усанути цијела, и изаћи Глина до Косиња; а језерам Купа окренути, и Карловац пријећи на Ријеку, а Ријека под Комоговину: него што ће послушати тога гласа и преврнути вјером својом православни српски народ!“

Хрватским првацима и коловођама пак од воље стоји и даље повлађивати поповштини, да подстиче верски фанатизам у свом римокатоличком народу. Овој то у толико лакше полази за руком, што су римокатолички народи — с малим изузетком — у главу утучени, те су обично слепа оруђа своје поповштине и њезиних властољубивих, крајње себичних циљи и смерова.

Ми ово не велимо, што ми и који народ, и коју веру хоћемо да вређамо, ми Срби ни коју веру, ни који народ не мрзимо, па ни Хрвате, јер они — у својој верској и народној занесености не знају, шта раде, али — **ми се никог ни не бојимо!**

Нека дакле верски и народни фанатизам хрватског народа још много већи ступањ достигне него ли приликом последњих свечаности загребачких, ми се Срби њега ни бар мало не бојимо. „Alios vidimus ventos“. Друкчије смо ми међане делили. Па кад нас није потлачила страшна сабља турска, неће нас, вала, уништити ни невера латинска, ни немоћна обесност хрватска.

Народ, о коме су онако похвалну, онако дивну пресуду изрекли Кастелар и Гледстон, два ненадмашна великана дубокога ума и племенитога срца људскога; народ Милоша и Марка, Хајдук Вељка и Црнога Ђорђа. Вукаловић Луке и Павловић Пеко, Церовић Новице и Миљанов Марка; народ, који је потоцима јуначку крвцу своју за слободу лио, а вољан је и одсад лити; народ, који није пропао у густој комрчини средњевековној — неће пропанути ни при изданку деветнаестог, а на освитку двадесетог столећа, кад јарко сунашце слободе и правде на обзорју наше Јевропе све више одскаче, па шат топли, злаћани зраци његови и до сад необасјане горе и долине српске обасјају, те ове једном громовито одјекну дивном, милопојном песмом тамо преко Дунава и Саве уједињеног, с ове пак стране другим народима равноправног Српства!

Радоица.

Имена будуће Српчади.

Нема томе ни месец дана, како смо у овом листу писали чланке „Српство и нови закони“, па смо том приликом нарочито нагласили, да наш свет пази и да захтева, да чиновник, што води матрикуле, упише новорођенчету име увек онако, како је дете крштено и као што стоји у крштеноме писму. Ми смо тада рекли и доказали, да сваки то може захтевати, и да чиновник *мора* тако уписати, јер нам закон даје то право.

Наш свет је тако заиста и радио. Ко је имао сина Јована, тај је захтевао, да му се син тако и упише, а не János. Но ово је дана издао министар унутрашњих дела Десидерије Перцел наредбу, у којој наређује, да се *од сада имају имена уводити онако, као што се мађарски кажу*, а поред мађарскога имена да се може изузетно, на жељу родитељску, увести у загради име и онако, као што жели родитељ дечји, односно, као што стоји у крштеноме писму детињем. Другим речима: мађарско име биће увек меродавно. Оно ће од сада важити. Мађарским ће се именом од сада свако звати, кад год има посла с властима. А српско ће се име метути уз мађарско, у заграду, тек онако из милости.

Да видимо сада, је-ли министар могао издати таку наредбу, и шта нам ваља од сада због тога чинити?

У свакој је држави закон највиша воља. А министар има права да издаје наредбе, у којима само тумачи, шта треба и како треба радити, да се закон врши и изврши. Према томе, не само да здрав разум захтева, већ и угарско државно право јасно наређује, да свака министарска наредба мора бити у духу, мора се

слагати са законом, на који се односи. То тако мора бити, јер наредба је закона ради, а није закон наредбе ради.

Закон о вођењу државних матрикула говори јасно о форми и о садржини матрикула; говори и о томе, како треба матрикуле водити, и о томе, шта се има у њих уваћати. Наравно закон може прописати, па фактично и прописује, *како* се имају матрикуле водити, и *шта* се има у опште пријављивати и заводити у њих. Овамо спадају: питања, на која се има одговарати, језик, којим су та питања штампана и т. д. И то је *форма матрикула*. Њу је закон, као што рекосмо, тачно прописао, и тако се мора у опште радити.

Али шта ће се у појединим случајевима пријављивати, то закон није прописао, а није ни могао прописати. То зависи од онога, што пријављује. Дакле рецимо примера ради: име детиње, када се дете родило и т. д. Јер то је *садржина* матрикула, која од нас зависи, а то нам је и закон признао.

Кад чиновник дакле запита некога, како му се дете зове, а овај рекне: Јован, чиновник по закону *мора* тако уписати, а не János. Јер ако име детиње не сачиња садржину, ако то није нешто битно, онда не знамо, шта је!? А да је и законодавац тако мислио, видећемо најбоље из тога, што је наредио, да чиновник *мора* садржину пријаве онако увести, као што странке пријаве, иначе се можемо жалити против њега. (§. 19. закона о државним матрикулама)

Министар је међу тим издао наредбу, да чиновници имају од сада имена уваћати онако, како се мађарски кажу. Он је по томе овом наредбом наредио, да чиновници имају пећи свој делокруг, који им је закон обележио, те да могу утецати и на садржину, коју је закон оставио једино странкама, и за што им је у заштиту дао и пут жаљења. *Министар је шиме дакле наредио нешто, што се коси с наређењем, које је закон јасно прописао.* Он је том наредбом, том својом вољом сузио права која нам је дао закон, највиша воља у држави. На сабору нема наших посланика да устану у обрану права наших и да позову на одговор министра, који својим наредбама очигледно вређа закон. Али ми имамо своје листове, који треба ову незаконитост да забележе. А имамо и толико свести, да размислимо, шта да чинимо, да српској деци власти не надевају од сада туђинска имена, па да им се онда на лепа српска имена и не обазру, и да временом српска деца имају због тога свакојаких неприлика.

Али кад већ не можемо законитим путем извојевати, да се ова министарска наредба повуче, па да нам се остави наше право, које нам је закон дао, онда потражимо други пут и начин, да деца српска, и поред ове протузаконите наредбе, добијају и сачувају своја српска имена. За то **нека од данас српски родитељи дају деци својој увек и искључиво само така српска имена, која се апсолутно не могу превести на мађарски.** Српски свештници нека пазе, нек упозоре своју паству на то, и нека имају при руци списак чисто српских имена. И опет кажемо: има чисто српских имена дивних, има их безброј.

Тако смемо, тако морамо од сада чинити! Јер ваљада тек нећемо дотле доћи, да нам министар наредбом нареди и то, да деци морамо давати само така имена, која се могу и на мађарски превести?!

Др. Б. С

Министар председник Банфи и српски народно-црквени сабор.

На интерпелацију заступника дра Павла *Дракулића* у ствари сазива нашег народно-црквеног сабора, одговорио је министар-председник барон Дезидерије *Банфи* у седници заступничке куће од 12 (24.) октобра.

Због врло важних и карактеристичних изјава Банфијевих у том одговору донећемо овај, по стенографским белешкама, у целости.

Тај одговор гласи:

На интерпелацију г. заступника Павла Дракулића, упућену на министра-председника и на министра просвете и црквених дела, хтео је министар-председник, под кога подпадају српске автономне ствари, да одговори још у мају месецу. Онда г. заступника Дракулића није било овде и морао сам одгодити одговор. Касније сам хтео опет да одговорим на интерпелацију г. Дракулића, али је он онда имао у Сегедину посла и писмом је замолио министра просвете, да опет одгодим одговор. Како је сада сабор опет на окупу а Гаврило Угрон напао владу, што неће да одговара на интерпелације, то ћу, мада је г. Дракулић и данас одсутан, сада да одговорим на његову интерпелацију (чујмо! чујмо!)

Поштовани доме! Г. заступник Дракулић интерпелисао је у ствари сазива српског нар. црквеног сабора и одобрења уредаба, које је тај сабор донео. У првој тачки његове интерпелације пита се шта је узрок томе што угарска влада не допушта сазив сабора, односно што је дотичну молбу српског патријарха поднела Њег. Величанству са изразом онога свога мишљења, *да срп. нар. црквени сабор не би требало дозволити.*

То је заиста шако. (Узвици на левици: А зашто?) Угарски министар-председник, који се бави српским црквеним стварима, у смислу закона и штатута, који су у крепости, и које је Његово Величанство потврдило, поднео је Његовом Величанству предлог зато, да се не допусти сазив сабора. У том погледу слаже се он са надлежним министром просвете и црквених дела и са хрватским баном.

Не гледећи на то, што се на саборима пређашњих година појављивале врло оштре народносне и верске противности а особито последњи сабор морао се распустити, — не гледећи, велим, на то влада не држи за могуће сазив новог сабора донде, док надлежне српске општине не врате народним фондовима старе трошкове, употребљене на сабор. Јер, пошт. доме, ако српска црква жели, да у смислу своје законом осигуране автономије одржи свој сабор, онда нека се побрине и о покрићу оних трошкова. (Одобравање на десници) Из пређашњих година није враћено нар. црква. фондовима 97.108 фор. 71 н. Влада не може узети на себе одговорност зато, да прикључивши тој суми од прилике 2.400 фор. као трошак сабора што би се имао сазвати, изазове тако оштећивање фондова. Ако је заиста са црквеног гледишта сабор тако потребан, надлежне и на то обвезане црквене општине нека скупе ту своту, па кад је свота на расположењу, влада ће предложити сазив сабора, и ја уверавам п. Дом, да влади у опште није у интересу да ставља сметње сазиву сабора, јер као пример стоји пред нама ствар са беочинском фабриком каје, на коју ћу се још данас, а у другом једном свом одговору вратити, и који доказује, да влада не може имати ништа против одржања сабора већ и из обзира поделе одговорности, дакле ће, само ако узможе и ако узбуде трошка на расположењу, учинити кораке ради сазива.

Друго питање, што ја је влади упутио г. Дракулић, јесте за што се не потврђују закључци последњег сабора.

Пошт. Доме! Ти закључци делом су већ одобрени, и кораци за одобрење чињени су не од пролећа па до данас, него још од пре, тако, да сам пролетос могао одговорити г. заст. Дракулићу, зацело би и онда то одговорио, да је то већ свршена ствар и да су закључци одобрени, и то мировинска уредба за удовице и сирочад српског православног свештенства у оквиру српске митрополије, затим уредба о мировини српских нар. црквених чиновника и професора. Како су те уредбе потврђене, то их је садањи, 17. (29.) септ. сазвани архијерејски синод узео у претрес и наредио што треба за извршење истих. Истина је, стоји то да је било неког закашњења у овој ствари, а то образложава та околност што је те ствари у сваком поједином случају ваљало доставити и министру просвете и хрватском бану. Са своје стране међутим, чим сам наименован за министра-председника, одмах сам узео то питање у своје руке па, као што видите, и решио га, те је сада у погледу те две уредбе ствар у реду.

Али има две уредбе, које још нису одобрене: Једна је уредба о дотацији српског православног мирског и монашког свештенства, епископа и патријарха, а друга је уредба о српско-вероисповедним школама. Али те се уредбе нису могле потврдити, јер будући су у свези са црквеним уставом, будући су у органичној свези, влада није држала за могуће да од Њ. Величанства моли одобрење за те две уредбе, док не буде створена сама основна уредба, која садржи црквени устав. Ми ћемо за тим ићи и у првом реду зависи од српских црквених општина да ли ће се сабор моћи сазвати. Чим се исти сазове и црквени устав створи, одмах ће се моћи поднети и представка Њ. Величанству ради одобрења ове две уредбе. (Одобравање на десници).

Беочинска каја пред угарским сабором.

На седници угарског сабора од 14. (26.) о. м. одговорио је **Банфи** на интерпелацију дра Павла Дракулића због продаје беочинске каје. Одговор његов гласи овако:

Поштовани Доме! Г. посланик Павле Дракулић интерпелисао је владу у ствари продаје 29 јутара земље, што припадају српском манастиру Беочину, па ме пита, ко је поднео ради исхођења превишње потврде онај уговор, који су у ствари продаје тих 29 јутара начинили између себе манастир Беочин и тамошња фабрика каје.

Дакле молим п. Доме *ја сам сам то учинио.* (Кретање на крајњој левици). Јер у смислу постојећег статута све оне српске аутономне ствари, које подпадају под санкцију Њ. Величанства, подносе се на превишње одобрење путем министра председника.

Али г. заст. Павле Дракулић не полаже на то важност ко је поднео, него на то, *зашто* је поднео тај уговор на превишњу санкцију без знања срп. нар. црквеног сабора? И, строго узевши, г. заст. Дракулић има право, јер превишња наредба од 14. маја 1875. г. одређује, да у случају куповања, пренашања и отуђења имања, пре него што би Њ. Величанство решавало, има српско православни народно црквени одбор да се изјасни односно, да одобри купопродајни уговор, који ће за тим Њ. Величанство потврдити. Али та ствар беочинске фабрике које има много антецеденција. Фирма, која већ одавно израђује кају у Беочину, понудила је пре осам година управу манастирску, да јој манастир прода 29 јутара земље — које је дотле фирма држала под закуп — за 100.000 форината. Ово поље је већ прилично исцрпљено а фирма је рада да га још брже исцрпи, тако, да после извесног низа година, не би више била у положају, да плаћа закупнину, коју данас плаћа. Осим тога фирма жели да подигне веће зграде, па како би ове по уговору после 20 година припале манастиру, то би фирма била принуђена, да их подигне на већ купљеном земљишту. После дугог преговарања између фирме и манастира, дошло се до споразума, који се поднео саборском одбору. Овај нађе, да је продаја по манастир корисна и предложи сабору да је одобри. Сабор пак врати ову ствар у одбор, ради допуне. Патријарх је изјавио, да би било велике штете по црквена добра, ако се ова продаја не би извршила, и он за ту штету неће да одговара. Тада се одреди једна комисија, да на лицу места проучи ствар, па како се и она изјаснила у корист продаје, то заступник беочинског манастира, др. Полит, препоручи продају дотичне земље. Овом мишљењу придружи се и саборски одбор, који понова поднесе ствар црквеном сабору. Ну како се овај међутим распустио беше, продаја се није могла извршити. (Велика вика на крајњој левици) Сад се настојник манастира обрати молбом саборском одбору, да овај сам ствар доврши и уговор о продаји одобри. А и заступник манастира је изјавио, да би требало, да одбор, с погледом на евентуалну штету, прими и одобри уговор. Уз пркос томе саборски одбор заузе становиште — и у томе је имао потпуно право — да одобрење уговора није његово право. Усљед тога, управа манастира обрати се молбом министру просвете и црквених послова, да он изузетно допусти, да се овај правни посао изврши и да поради што треба, те да се продаја одоб-

---

ЛИСТАК

ПАДА СНЕГ.

Новела Енрика Кастелнуова.

На термометру једва показује један град над нулом. Небо је покривено белим облацима, биће ружна времена; ваздух је оштар и леден — који враг дакле гони сињор-Одоарда, те у 9 часова пре подне дрежди на прозору од собе за учење?

Хај, хај, сад се досетих, зашто.

Преко пута прозору сињор-Одоарда налази се прозор сињоре Евалине. Изгледа, да се и њој прохтело хватати свежа ваздуха. Онако још у спаваћем руху налактила се на прозор. Лепа јој плава коса сваки час падне на чело и лице, а она ју лако и пријатно враћа натраг.

Улица је уска, може се разговарати. Али на овој цичи стоје отворена само два прозора — сињор-Одоардов и сињоре Евалине.

Признати се мора — сињора Евалина је дражесна, мала жена. Удовица је, а тек јој је 20 година. Њене власи, то је течно злато, њено лице чудновато је смешано из белог и руменог, њен носић, што се малчице горе диже, није грчки, али је много лепши од грчкога. Уста јој показују, кад се смеши — а то радо чини — два реда белих зубића — два низа бисера.

Ах, сињора Евалина, почињем мислити, да баш не чини глупо сињор Одоардо, кад стоји на прозору и пушта у собу хладан ваздух, место да затвори прозор и седне уз пећ, у којој ватра онако весело пуцкара.

Тако млада, тако бајна, па удовица! — Сирота сињора Евалина! Она је самохрана у свету. Разуме се, да мисли опет коме поклонити срце и руку.

А треба знати, да је сињор-Одоардо доста богат човек, има тако око 40 година, и што је најглавније, такође удовац. Какво градиво за домишљање!

Сватови — биће крај свему. Такве ствари се обично тако свршавају.

Сватови — лахко је то рећи. Сињор-Одоардо још се није са свим одлучио. Да је ту реч амо о привременој свези, тада би — врло се бојим — крај био његовој неодлучности. Errare humanum est. Али сињора Евалина хоће нешто, што ће бити у ствари. Она неће да тргује, она тражи мужа.

Једно је, што стоји; тако неће дуго остати. Посете сињор Одоарда код сињоре Евалине одвећ су честе, још ка томе долазе и разговори са прозора на прозор. Мора доћи до одлуке, а сињор-Одоардо се врло боји, да му не изварају ту одлуку пре, него што би он хтео, — може бити да се то збуде још оног дана, кад је први пут посети.

Врата од собе, у којој сињор-Одоардо чита, леже попреко од прозора. Струја леденога ваздуха, који појури унутра хладећи, опомену га, да је неко врата отворио, и док се он осврнуо, зачу се сладак детињи глас:

„Збогом, тата! Ја идем у школу!“

„Збогом, Дорета!“ одговори јој сињор-Одоардо.

Он се саже и пољуби милу једну девојчицу од осам или девет година. У исти мах зачу се глас са прозора из прека: „Збогом, Дорета!“

Дорета се била већ онда сневеселила, кад је видела оца, где говори са суседињом; а сад, кад ју је ова још поздравила, лице јој се још већма снужнило. Одговорила јој је са свим немило: „Збогом!“

Тада се лагано удаљи, носећи у рукама котарчицу са плетивом.

Дорета осећаше, како јој нешто очи штипуће; ма најмањи повод доста би био, да ју расплаче.

„Тако ми се допада то дете“, рече сињора Евалина, тако мехко и љубазно. „Али ја сам њој нешто одвратна.“

„О, немојте такво што мислити. Није крива Дорета. Од природе је тако у себе повучена.“

То беше одговор сињор Одоарда. У срцу пак доиста осећаше, да његова кћи не гаји баш најлепше осећаје спрам сињоре Евалине.

Зима је међутим све већма стезала, а ветар духаше улицом, носећи мале, снежне пахуљице. Ако баш коме није стало да се са свим укочи од зиме, боље му је, да се увуче од леденог овог ветра.

„Пада снег“, рече сињора Евалина, погледавши горе. „Имам још по гдешто да свршим. До скора виђења!... Ви ћете ме доцније ваљада посетити?

„Зацело; веома ће ми мило бити!“

„До скора виђења!“

Сињора Евалина затвори прозор, климну још једном главом свом суседу и засмеја се чаробним осмејком — тада је нестаде.

И сињор Одоардо устукну од прозора. Опазио је, да је у соби зима као у Сибирији. Баци неколико цепаница у пећ, и чучнувши духаше мехом, да се боље разгори. Пламен букну весело пуцкарајући и живахно се одби од зида. А напољу падаше снежно прамење једно за другим — посве слабо и лагацко. — Може бити да ће скоро престати вејати. Руке турио у шпагове, главу погнуо, па шеће по соби сињор Одоардо, баш као да је намерио премерити ју у дужину и у ширину. Узбуђен је, веома је узбуђен и са̂м собом незадовољан.

Је ли се он одиста заљубио у сињору Евалину? Откад се познаје он са њом? Хоће ли она бити тако мила и добра као покојна му жена; хоће ли она моћи као мати поступати са Доретом?

На степеницама зачу се ход. Сињор Одоардо застаде на сред собе. Врата се наново отворише, и Дорета потрчи оцу; лице јој румено, навукла вунену капицу на чело, огртач до грла закопчала, а руке турила у топли колчак.

„Пада снег, тата! Госпођа управитељка нам се разболела, па су нас кући послали.“

То рече па скиде огртач и капицу и пожури се ближе пећи.

„Како лепо гори,“ повиче, „па опет је нешто хладно у соби.“

Добро је рекла. Прозор беше отворен пуно по часа, те сад термометар показује само пет реомирових гради.

„Тата,“ рече Дорета, „данас читав дан остајем код тебе!“

„Тако? А кад ја имам нешто врло важно да радим?“

„Но, онда са тим мораш чекати. Данас си ти мој.“

ри. Ово се наравно коси са саборским устројством, али је већ било случајева, у којима се од њега морало одступити. И на пр. овом приликом леже предамном само четири правна посла, у којима је, с обзиром на околност, да сабора није било на окупу, сам саборски одбор заузео становиште, е треба начинити уговор, како дотични фондови не би били оштећени, — па су поднесени на превишњу потврду путем министра-председника. Тако је у једном од тих правних послова реч о продаји на вечито шљивика манастира Ремете, у другом о продаји бившег крунског здања и баште, што је својина манастира Бешенова, у трећем опет је реч о пустари „Прекаји“, што припада стапарској општини, и коју хоће срп. нар. црк. фондови да купе, а у четвртој о том, да се бесплатно уступи плашчанској црквеној општини једна парцела земље, која је својина владичанства у Плашком.

Дакле пред угарском владом стојали су и стоје још прецеденси, који доказују, да се изузетно продаје и оваки правни послови подносили Његовом Величанству на одобрење.

Како влада није дозволила одржање сабора, јер је баш влада услед тога знала да носи одговорност, па да не би причинио министар веће штете: министар-председник је држао за своју дужност, да, саслушавши министра просвете и хрватског бана — јер је манастир Беочин на земљишту краљевине хрватске —, поднесе ову ствар на прев. одобрење. У својој представци Његовом Величанству изређао сам антецеденције; подробно сам разложио, да је овде реч о *изузетном* послу; разложио сам, да нам је дужност водити рачуна о одговорности, у колико је реч о изузетном одступању од саборског устројства; али да поред те одговорности нисмо препоручили Његовом Величанству да одобри продају, манастир би био јако оштећен и с тога је Његово Величанство, узевши у обзир моје разлоге, и *најодлучније нагласивши, да ово одобрење бива само изузетно*, дало Своје одобрење.

То је право стање ствари; питање је само то, да-ли је угарска влада онда, када није дала, да се сабор састане и да реши у том питању, могла узети на себе одговорност за штету, што би могла наступити? (Вика на левици.) Мислим да смо вршили дужност своју, кад смо тако чинили.

Овај одговор министра-председника Банфија, који се овом приликом служио сасвим погрешним аргументима, примила је већина заст. дома на знање.

Нови Сад, 16. октобра 1895

— Изјава дра Мих. Полита.

Министар-председник барон Банфи је у свом одговору на интерпелацију због беочинске каје споменуо г. дра *Михајла Полита* као правног заступника манастира Беочина, као и његово правно мњење у тој ствари. Та погрешна тврдња дала је повода г. Политу, те је у 257. броју „Пестер Лојда“ дао оваку изјаву:

Славно Уредништво!

У одговору свом на интерпелацију дра Дракулића због продаје беочинског мајдана каје, као што је тај одговор штампан у 256. броју Вашег цењеног листа, споменуо је господин министар председник Банфи и *моје правно мњење* у тој ствари, — али сасвим погрешно, због чега сам у интересу саме ствари слободан да нешто исправим. Пре свега морам напоменути, да ја *нисам* правни заступник манастира Беочина (његов је правни заступник др. Јанковић), него сам правни заступник *саборског одбора*. У свом правном мњењу, датом саборском одбору, ја сам, позивајући се на превишњи Рескрипт од 9. августа 1868. и на саборско устројство од 14. маја 1875. год., сасвим јасно казао, да је за одобрење дотичне продаје *нар. црк. сабор* компетентан, а ако би саборски одбор хтео дати дозволу за то, онда би он *морао узети на се и потпуну одговорност према нар. црк. сабору*. Али саборски одбор *није хтео* да прими ту одговорност. Тако стоји ствар. Истина је — као што је г. министар председник напоменуо — да је било пре тога случајева, да су мање парцеле манастирског имања продане *без* одобрења сабора, али *никада није било прецедена, да је ма и најмања парцела продана без одобрења саборског одбора*. Велико огорчење, које је та ствар изазвала код Срба, тумачи се тиме, да би се на такав начин, како је продата беочинска каја, могла — ма и изузетно — продати и већа манастирска и друга нар.-црквена добра *без* одобрења сабора и саборског одбора.

Учтиво молећи, да овој мојој изјави уступите места у свом цењеном листу, јесам.

У Будимпешти, 25, октобра 1895.

с особитим поштовањем

Др. Михајло Полит.

Политички преглед.

— Угарски сабор. Заступничка кућа држала је 13. (22.) о. м. седницу, у којој је најважнија тачка била: интерпелација грофа *Апоњија*, Ф. *Кошута* и *Пазмандија* због *повреде мађарске заставе у Загребу*. Галерије су биле препуне, а међу посланицима беше велико узбуђење. После говора Ф. Кошута и барона Банфија, устао је хрватски министар, *Јосиповић*, који је, од како је министар, данас други пут говорио. Он рече: У Загребу се, као што се зна из новина, догодио скандал, који изазва неколицина школске деце. Скандал се догодио под околностима које не допуштају, да се спречи нити да се одмах узме задовољштина. Мислим, да је у интересу обих нас, да ствар умерено и мирно пресудимо. Предлажем, да се ово питање скине с дневног реда. — Гроф *Апоњи* је учинио одговорним чланове угарске владе за све демонстрације у Загребу. На крају своје интерпелације питао је министра-председника: 1. Шта министар-председник мисли чинити, па да се набави сатисфакција због поновних увреда мађарске заставе? Је-ли на предлог министра-председника било што после прве повреде није то споменуто у превишњој изјави, у којој је Њ. В. изразило Своје задовољство на дочеку. Је ли на предлог министра-председника отишло бану превишње писмо без министрова премапотписа, у ком се писму само узгред спомиње друга повреда мађ. заставе. 3. Ако мин. председник није имао утицаја на оне изјаве, чиме мотивише он то пропуштање тако важних дужности. Ако је пак оно решење произишло на његов савет, зашто није краљу учинио таке предлоге, на основу којих би се увређени осећај краља Угарске манифестовао у својој снази, чиме би се угушила сва дражења против јединства државног? —

У седници од 12. (24.) о. м. пошто је исцрпен дневни ред, одговарао је барон *Банфи* на интерпелације заступника П. *Дракулића* у погледу сазива нашег народно-црквеног сабора и у погледу продаје беочинске каје; тај одговор доносимо на другом месту у целости. Затим је одговорио на још неке интерпелације и седница је завршена. —

У седници од 13. (25.) о. м. најпре је одговорио министар финансија на неке интерпелације, па је онда мин.-председник *Банфи* одговорио на интерпелације Ф. *Кошута*, грофа *Апоњија* и Д. *Пазмандија* због демонстрација против *мађ. застава у Загребу*. Банфи је пре свега изјавио, да је краљ пошао у Загреб с пристанком, шта више по савету угарске владе, која је увек била у свити краљевој и која прима одговорност за све, што се догодило. Свакако се — рече — учинили неопростими и скандалозни преступи против мађ. заставе, али грађанство нема удела у њима. Ако се преступи догодили, они ће бити најстрожије и кажњени, али друга каква задовољштина је излишна, тим пре, што злочин није извршен над правом заством, него само на платну, склопљеном из три обојене траке, које су ђаци ради тога дали сашити. Затим се министар осврнуо на Пазмандијеву интерпелацију и рекао, да није потребно правити параде са искањем неке особите сатисфакције, јер је повреда извршена у земљи, а не у иноземству. — Гроф *Апоњи* изјављује, да није задовољан са осудом демонстраната кривичним путем, већ је то требало јаче осудити у превишњем ручном писму на бана. Не прима на знање министров одговор. Одговором Банфијевим нису се задовољили ни *Кошут* ни *Пазманди*, али га је заст. кућа примила на знање са 67 гласова већине. —

Седница од 14. (26.) о. м. решавала је о неким помесним железницама; одговорено је на неколико интерпелација а интерпелисали су *Вишонтаји* и *Хок* министра унутр. дела. Затим је закључено, да се до 5. новембра по р. к. не држи седница, а у среду, 6. нов., да се почне *буџетска дебата*.

— Расцеп у хрватској „странци права.“ У правашкој странци се већ одавно јако комешало, док не дође до отвореног расцепа. Фран *Фолнеговић* има сада за себе фракцију и јуче је изишао први број органа Фолнеговићеве фракције, „Хрватске“. Тај лист доноси на првом месту изјаву клуба странке права, у којој се изјави строго осуђује понашање дра Јосипа *Франка* према странци. У другом чланку пита се Франк, зашто не даје јавна рачуна о прилозима на „Старчевићев дом“, и пребацује му се, што је износио на јавност поверљиве клубске закључке. Фолнеговићевој фракцији приступио је и бивши председник клуба странке права, барон Ђорђе *Рукавина*. Седницу централног одбора странкиног сазвао је потпредседник истог одбора *Тушкан* за 25. окт. (6. нов.) Осим Рукавине прикључили се Фолнеговићу посланици Бањавчић и Јакчин, па др. Бороса, др. Терјавић и др. Матуа. И тако је Франк сасвим изигран; оно мало присталица, што је остало уза њ, неће моћи издржати у борби с фракцијом, те ће Франк до послетка остати сасвим сам. Само шта вели на то цепање стари Анте?

Позив на претплату.

Крајем прошлога месеца истекла је претплата свима оним нашим претплатницима, који су се на трећу четврт, односно до краја септембра о. г. на наш лист претплатили.

Овим умољавамо наше претплатнике, да претплату благовремено понове, како не би морали прекидати шиљање листа.

Претплатна је цена „Бранику“:

На годину . . . 12 фор. или 30 дин.
На по године . . 6 фор. или 15 дин.
На четврт године 3 фор. или $7\frac{1}{2}$ дин.

А може се претплатити и месечно Месечне стаје „Браник“ 1 фор или $2\frac{1}{2}$ дин.

Претплата се шаље поштанском упутницом на Администрацију „Браника“.

У Н. Саду, 3. октобра 1895. год.

Издаватељство и уредништво „Браника“.

Новости из места и из народа.

— Епарх. административни одбор бачки имао је 2. (14.) окт. по подне своју седницу, у којој су решени ови предмети: Узет је на знање отпис вис. министарства просвете, којим је саопштено овој епарх. власти, да је црк. општини у Јегри и последњи део подарене јој припомоћи од 2300 фор. на исплату упућен. — Објавиће се управама подручних манастира, да ће по дозволи висл. Саб. Одбора Сава Влаховић јеромонах М. Крушедола као помоћник у привр. својству надзорника нар, црк. добара обављати све агенде надзорничке, на које га исти надзорник овластио буде. — Објавиће се истим управама наредба висл. Саб. Одбора, да имају у место досадашњих рачунских извештаја крајем сваке четврти годишње — у будуће крајем сваке седмице такове извештаје непосредно надзорништву нар. црк. добара подносити. — Упућена је црк. општина у Н. да на једног тамошњег Јеврејина пирезани парохијал као неуместан отпише. — Дозвољен је Ман. Ковиљу зајам од 10.000 фор. ради

И Дорета донесе без даљег дивана своје књиге, лутку и ручни рад. Књиге мете на татин писаћи сто, лутку нежно положи у угао од канабета, а ручни рад рашири на клецалу. „Ах!“ — викне значајно — „доиста је то лепо, што немамо данас школе... А сад бих могла задаћу поновити... Ах, глени само снег, како пада!

Зацело пада. Прво као прашина лети бело прамење кроз улицу, па га онда ветар стане по прозору витлати све у округ. Мало по мало попушташе жестина ветра; прамење се повећа, и падаше мирно и увек једнаком брзином. — Као мек покривач лежи снег на улици, а по крововима се шири као оно бело платно; јури у рупе од зидова, слаже се на ћерчиву пуни дере од гвоздене ограде, па се онда растрка и у великом грумењу хвата по забатима и вратницама.

Изгледа да је напољу прилично хладно. У соби пак је све топлије и Дорета, која се попела била на столицу, задовољно подсећа, да термометар већ 12 гради показује.

„Чу ли, лане“, рече сињор Одоардо, „иди реци, да ћемо доручковати. Већ је 11 часова.“

Дорета послуша. Ево је већ се враћа.

„Тата, тата! Шта мислиш: неће ватра да гори у ручаоници; соба је пуна дима...“

„Па онда ћемо овде доручковати“.

Ове речи улише у Доретино срце велику радост. Брзо одјури у кухињу, да и онде јави радосну вест. Потом донесе из ручаонице у три или четир доноса тањире, зделице, стони покривач и поколењаке, и постави све, помоћу једног слуге, на татином сточићу.

Како је весела Дорета! Како јој брзо нестаде са лица облак, који јој до скора чело помрачаваше, како се само изврсно уме наћи у кућевном послу.

Сињор Одоардо погледа ју радосним погледом, и не може да се уздржи, а да јој не викне: „Ваља, Дорета!“

У истини сасвим је налик на матер. И она је била изврсна домаћица, пример од уредности, чистоте и укуса. А била је тако љупка као Дорета — истина, њена коса није била тако плава, њене очи нису биле тако чаробне као очи сињоре Евалине.

У исти мах кад уђо слуга са доручком, појави се на видику нова једна личност. А то је граорасти мачак Меланијо, који учествује увек, кад Дорета руча.

Иначе није његов обичај, да походи сињор-Одоардову собу за учење. Али зато и сињор Одоардо са своје стране неповерљиво прима новога госта. Ипак Дорета се умеша за добро свог пријатеља, јамчећи за његово пристојно понашање.

Већ одавно је, како Дорета није тако слатко ручала. Пошто се доручку добро осветила, распреми брзо ствари са стола. За неколико часова доби соба за учење обичан свој изглед. Мачак Меланијо ипак остаде у соби. Он се добро наместио поред пећи, и заузимањем Доретиним слободно му беше и даље остати на изабраном месту.

Отваризањем врата опет се соба расхладила. Жива у термометру спаде с подруг града. Да се опет жива горе попне, испразни Дорета готову читаву корпу.

Ох, тај снег! Није то више растркано прамење, него ти се чини, као да ти пред очима све куља бела пена. Сињор Одоардо већ мишљаше, да неће моћи данас посетити сињору Евалину. Истина Бог до њене куће има само неколико корака, али би се човек до колена морао у снег завалити. Али ко зна — можда ће временом престати вејати. Тек је дванаест избило.

Дорети паде на ум нешто врло сјајно.

„Сад ћу да одговорим на мајкино писмо.“

И ено је већ седи за писаћим столом татиним, његовој широкој наслоњачи. Два јастука леже на плетеру од трске; ножице јој висе, перо високо држи у руци, очи замишљено упрла на лист хартије беле, а на њој досад само две речи стоје:

„Добра мајко!“

Сињор-Одоардо наслонио леђа на пећ, посматра ћерчицу и смеје се.

Најзад као да је нашла згодан почетак. Замочи перо у мастијоницу, метне другу руку на хартију, сабра чело и поче уснама успијати.

После неколико тренутака тешке муке подиже главу и питаше: „Шта да одговорим мајки? Она нас је тако љубазно позвала, да код ње проведемо неколико недеља.“

„Пиши јој, да сад не можемо. Може бити тамо у пролеће.“

„И ти ћеш ићи?“

„Дабогме,“ одговори сињор-Одоардо и не назећи, шта је рекао.

„Готово!“ повиче Дорета ликујући. Али одмах за овим зачу се други узвик — пола тужан, пола љутит.

„Шта је?“

„Крмача!“

„Де да видим!... Шта си урадила, лудице? Сад нема више помоћи.“

Дорета превукла била језиком преко мастила, па измрљала цео лист.

„Сад само наново морам преписивати,“ рече пуна гнева.

„Имаш времена до сутра — дед овамо! Но па писмо није рђаво — баш није! Неколико писмена више, неколико мање. — У свему узев, — можеш бити задовољна. Ваља, Дорета!“

Нека Дорете, нека почива на лаворикама.

Сад јој се пак прохте играти са лутком. Обуче Нину у свечано рухо и води је у посету мачку Меланију. Овај баш дремаше, очи држи у пола отворене, и тако се чини, као да неће да разуме ово клањање. Усправи се на четир ноге, зевну неколико пута, сави витка леђа у клупче, окрете леђа похођанци и чучну поново.

„Меланијо данас баш ништа није учтив,“ рече Дорета, носећи лутку на диван, „али се немој, тата, на њега срдити. Иначе је он врло љубазан — томе је ово време криво. Је ли, Нина, и ти би спавала?.... Ти ћеш сад у постељу... Пађи, буђи, моје мало!“

Нина спава. Дрвена јој глава почива на јастучићу, а тело оно мало, што је начињено од крпа и струне, увијено је у вунено покривало — очи је привидно затворила. Јер Нина отвара и затвара очи како кад, да седи или спава.

(Свршиће се.)

конверзије неких дугова манастирских, којих отплата не трпи одлагања, и ради покрића најнужнијих текућих кућевних потреба — Дозвољено је црк. општини у К. С. И. куп једног ланца земље по цену од 240 фор. — Упућене су некоје црк. општине, чији пароси дугују на своју парох. сесију држ. пореза и еквивалента, да исте дуговине из своје благајне исплате, имајући по том односне своте од плате им одбити. — Узет је на знање извештај окр. проте ст. бечејског у предмету уплате верозак. приноса и старих саб. трошкова. — Разрешена је због неуредности данашња црк. општинска управа у Б, и наређен избор нове црк. скупштине. — Исто је тако због упорности разрешена црк. скупштина у В. и наређен избор нове црк. скупштине — Узет је на знање извештај окр. проте сомборског у предмету изравнања између црк. општине у Б. и тамошњег пароха у погледу плате у готовом новцу; напротив пошто се у погледу стана црк. општина и парох нису споразумели, упућена је иста општина, да пароху своме, пошто парох дома нема, изнајми пристојан стан. — Узет је на знање извештај окр. проте новосадског о прегледу рачуна епарх. фонда бачког за 1894. год. и рачуновођи издата опросница. — Потврђена је реорганизација црк. општине у ДСИвану, као и конституисање новоизабране црк. скупштине. — Одобрена су основна писма закладе Ђене и Иде Брановачки, којом рукује црк. општина у Сенти и заклада Јована Русића Американца, којом рукује црк. општина у Бији, ако се претходно учине у њима неке измене и допуне. — Уништен је избор црк. председника у Ст. В. и наређен нов. — Спроведе се висл. Саб. Одбору призив црк. општине ст. бечејске против решења овог одбора у питању: ко је у праву (црк. скупштина или црк. одбор) да бира вирилног заступника у политичној општини за закладу бар. Ј. Јовићке? — Поништен је закључак црк. скупштине у Т. да једном свом дужнику опрости један део дуга му црк. благајни. — Упућена је црк. општина у Ст. Керу да без одлагања изврши овострани налог под бр. А. О. 1155/318 ex 1895. — Закључак црк. скупштине у П. да парохијал за ову годину из црк. новца подмири поништен је већ и због тога, што тамошња црк. скупштина није комплетна, те није у стању никакав правоваљан закључак донети. — Снабдевене су клаузулом одобрења неколике брисовне дозволе, које је црк. општина у К. од себе неколиким бившим дужницима својим издала. — Упућена је црк. општина у О., да још у току ове године нов и правичнији кључ за разрез парохијала изнађе и овамо ради одобрења поднесе. — Дозвољено је црк. општини у Б. да од заклада, којима рукује, по 1% у корист своје благајне задржа. — Није дозвољено истој општини да подигне извесни зајам из закладе Јована Русића, којом она рукује. — Одобрен је закључак црк. одбора исте општине, по којем је из закладе Ј. Русића вотирана припомоћ од 50 ф. приправници Ш. разр. Ј. В. — Поднешени извештај црк. општине у Ш. у погледу капеле на тамошњем гробљу спроведе се са осталим списима високосл. Сабор. одбору. — Узета је с одобрењем на знање одржана у Турији 24. јуна о. г. јавна дражба за подизање црквене ограде, а уложени призив против исте дражбе као неоснован одбијен. — Потврђен је дана 12. дец. 1894. обављени избор седморице скупштинара у С., но уједно истој општини најоштрије замерено, што је покушала овом приликом обманути овај одбор и задобити потврду избора једне особе, чији је избор на односни оправдани призив већ пре уништен био. — Потврђен је обављени 17. (29.) септ. о. г. избор тројице скупштинара у истој општини. — Спроведе се висл. Саборском Одбору уложени призив против потврде овог одбора данашње црквене скупштине у Ст. Ст. — Упућена је црк. општина у Ст. П. да из своје благајне подмири парничке трошкове око комасације парох. сесије и учитељских земаља. — Опоменуће се „Мађарско и Угарско Француско осигуравајуће друштво“ на коректније поступање према појединим црк. општинама. — Упућена је црк. општина у П. да без одлагања накнади путни трошак члану одбора овог Ј. Л. К., који је тамо зимус спровео реорганизацију црк. општине. — Затражиће се полит. ексекуција против нехатних парохијана у Ст. Ст. — Осим тога решена су још два-три предмета мање важности.

— **Нови чланови „Матице Српске“.** Код матичиног повереника у *Панчеву* г. Паје *Николића* уписали се за чланове „Матице Српске“ г. г. Сима *Милушиновић*, трговац са уплатом од 200 ф. и Миша М. *Живановић*, трговац са пуном уплатом од 50 ф. Живели!

— **Забава с игранком.** Српска занатлијска омладина новосадска приређује у идућу недељу, (22. окт.) 3. новембра, 1895. у просторијама „Царице Јелисавете“ у корист своје благајне забаву с игранком. Распоред забаве је: 1. Увертира, свира војничка музика 2. „Нек душман види“, од Јенка пева мешовити збор уз пратњу оркестра. 3. „Црна ноћи“, од Толингера, пева женски лик уз пратњу оркестра. 4. „Хајдук вељко“, од Мокрањца, пева мешовити збор. 5. „Дал то,“ од Хочевара. Сопран соло, пева гђица Даница Ђурђулова. 6. „Плови плови моја лађо“, пева мешовити збор. 7. „Успомена“, од Јудла. Вијолончело соло, свира г. Јудл. 8. „Свак нек пева“, од Јенка и „Коло“, пева мешовити збор уз пратњу оркестра. 9. „Српске народне песме“, свира војнич. музика. — Имена прилагача добровољних прилога изнеће се на јавност.

— **Грађански брак.** Пишу нам из *Бегеча:* „Ових дана обављена су овде три случаја склапања цивилног брака. Како младожења исто тако и невеста дошли су у сасвим простом свакидашњем оделу. По свршеном чину разишли се свако својој кући са речма: „*Кад се у цркви пришуш окренемо, онда ћемо шек бити прави муж и жена*“. Као што видимо народна је свест будна; оно истина од Милоша постао је Miklós и од Милице Emilia, али за то у њиховим грудима српско срце бије а „вера ј' тврда њом превринут неће!“ Живили свесни Срби! А скромна би нам жеља била, да се и други на њих угледају“.

— **Прелаз у православље.** Из Мола нам јављају, да су тамо 17. септембра о. г. прешле у православље две сестре Буњевке, римокатоличкиње. Обред при том свршио је парох Душан Јосимовић у присуству лепог броја тамошњих Срба. После обављеног св. миропомазања изговорио је г. Јосимовић новим члановима православне цркве врло лепу поуку, у којој им је разјаснио истине и светост православне вере и поучио их како треба у духу тих истина и науке православља да живе.

— **Смрзли се пет људи.** Зима, која је пре десетак дана изненада наступила, ограбила је своје жртве у горњем делу Хрватске и Далмације, где је таки велики снег падао, да је колски саобраћај неко време прекинут био. — Као што „Аграм. Цајтунг“ јавља 6. о. м. кренуше се пешице 19 радника из места *Тука арва* у *Јасенак* (речко модрушка жупанија). Петорица од њих: Мане *Трбовић*, Божа и Сима *Ивошевић*, Лаза *Ташаковић* и Божа *Цукурдија*, сви из места Кракара, изгубивши због великог снега пут, онако уморни поседаше на снег а под отвореним небом, да се мало одморе, па кашње опет пут свој наставе. Где поседаше, ту се од јаке зиме и посмрзаваше. Оружници, који су 8. о. м. тим путем прошли, наиђоше на те смрзнуте кукавце.

НОВИЈЕ.

БУДИМПЕШТА, 15. октобра. Његово Величанство је подарило заступнику па уг. сабору Фридриху *Харкањију* и његовом брату, в. лепоседнику Карлу *Харкањију* титулу *барона* са правом чланства у Горњем Дому.

ОСЕК, 15. октобра. Градско веће изабрало је угарског министра председника *Банфија* и бана грофа *Куен-Хедерварија* за почасне грађане града Осека; уједно су осуђене демонстрације за време бављења краљева у Загребу.

ЦЕТИЊЕ, 15. октобра. Како из *Скадра* овамо јављају, тамо се побили Арбанаси мухамедовци са Арбанасима римокатолицима. И на једној и на другој страни пало је више њих *мртвих*.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника.“

ПАКРАЦ, 16. октобра (Од нашег извештача.) **За пароха и проту пакрачкога изабран је Атанасије Зорчић, досадањи капелан пакрачки** (Честитамо Пакрачанима, јер су учинили врло добар избор. Г. Зорчић је ваљан и интелигентан свештеник, који ће као пакрачки прота моћи много урадити. — Ур. „Бр.“)

ЈАШ. 16. октобра. На многобројно посећеном збору развио је нови румунски министар-председник Димитрије Стурза владин програм, по коме ће се влада строго држати закона, чуваће слободу избора. У народносном питању, рече, наше је држање јасно одређено и нећемо се мешати ни у чије унутрашње ствари, а најмање у ствари Аустро Угарске. Иредентизам Румуна био би будалаштина. Акт милости, што га краљ Фрања Јосиф I. показа према затвореним румунским родољубима, с једне стране ублажава духове, а с друге учвршћује хармонију и мир између обе државе.

ЦАРИГРАД, 16 октобра. У Битлису нападоше оружани Јермени турске мошеје баш онда, кад се Турци тамо искупили на селамлик (молитву у петак). Изродио се крвав покољ, у коме на обе стране беше мртвих глава.

Трговина.

НОВИ САД, 16. (28.) октобра. 1895 (Извештај семенарске радње Војина Јовановића) Кишовито време спречава јачи довоз раже а нарочито из даљег места те је наша пијаца ових дана слаба а тражња је јача но досад.

Цене се код артиклова побољшавају. Тако се плаћала:

Шеница прва роба 6.20; средња 6.—6.10 Наполица 5.80—90. Куруз нов у клипови 2. окрњен 3.30—40. Чинквантин у клипови 2.40. и он се без воље купује. Муар 5.50—6 ф. Проја 4.20—50. Пасуљ бели ситни 8.—8.20 крупни 7.80—87. Жути криван 6.50 —70. Све од 100 кила.

*

БУДИМПЕШТА, 15. (27.) октобра 1895. Расположење за куповање шенице није било као обично, те је због тог и цена истој са $1\frac{1}{2}$—5 нов. пала. Потиска шеница плаћала се од 6. ф. $92\frac{1}{2}$—6 ф. 95 нов, шеница из пештанске жупаније од 6 ф. 70—6 ф. 85 нов. *Ражи* је мало било, те је за њу плаћано 6 ф. 15—6 ф. 25 н. *Зоб* је продавана по 5 ф. 75—6 ф. 25 н. *Кукуруз* 5 ф. 65—6 фор. *Нов кукуруз* су куповале творнице спирита по 4 ф. 05—4 ф. 10 нов.

*

Течај вредности новаца на берзи у Будим-Пешти 15. (27.) октобра 1895.

Ц. кр. дукати (нови)	5 ф. 71 н.
„ „ „ (стари)	5 ф. 68 н.
Дукати од 20 франака . . .	9 ф. 53 н.

ПОЗИВ
у седнице књижевног одељења „Матице Српске“

Сва господа чланови књижевног одељења позивају се у седнице књижевног одељења „Матице Српске“, од којих ће *прва* бити у *суботу* 21. октобра (2. новембра) о. г, а *друга* одмах други дан после свршене главне скупштине, свагда у 2 сахата после подне.

У *Новом Саду*, 13. (25.) октобра. 1895,

Председник „Матице Српске“:
Милош Димитријевић с. р.
кр. саветник.

Огласи.

Стечај.

Овим се расписује стечај на два упражњено учитељска места: учитеља и учитељице, једна на шесторазредној мушкој, а друго на шесторазредној женској верозаконској школи у Вел. Средишту. Годишња плата учитељу је 360 фор. а. вр., 40 ф. за држање поФторне школе и 10 фор. за писаћи прибор, 6 ланаца комасирате земље, $\frac{1}{2}$ ланца пољске баште, на које имаде учитељ државни порез и еквивилент плаћати, 4 хвата дрва, у природи слободан стан са 2 патосане собе, кујном, шпајзом, подрумом, шупом, шталом и пространом од авлије одељеном баштом.

Изабрани учитељ биће дужан све школском уредбом прописане предмете у школи деци предавати, у цркви по ати, децу и одраслију младеж, ако је вичан у ноталном пјенију обучавати, за које ће од црквене општине обдарен бити, поФторну школу држати, у црквено-школским седницама перо водити, као и остале бележничке писмене дужности вршити. Осим тога децу каламљењу обучавати и настојавати, да се деца сваке недеље и свеца у чираке и рипиде облаче. Желити је, да се компетенти лично пријаве. и да у свету цркву у дан недељни или празнични, службу појањем одрже. Првенство имају они, који су сомборску препарандију свршили, а оспособљени су из мађарског језика.

Годишња плата учитељици је 320 фор. а. вр., 40 ф. за поФторну школу, 10 ф. за писаћи прибор, $\frac{1}{2}$ ланца пољске баште, на које ће дужна бити она порез и еквивалент плаћати, 4 хвата дрва, слободан стан са 2 патосане собе, кујном, шпајзом, подрумом, шупом и шталом, из које степени на таван воде и пространом, од авлије одељеном баштом. Приметити се има, да се у стану, односно згради женске школе налази црквени магацин, а у дворишту исте зграде 1 леденица, коју црквени одбор под закуп издаје, како би свагда по потреби, слободан приступ имали у дворишту.

Изабрана учитељица биће дужна све школском уредбом прописане предмете, као и ручни рад и кућарство деци предавати, децу црквеном појању обучавати и редовно с децом богослужење похађати.

Узеће се у обзир молбенице само оних, које су учитељску школу у Сомбору свршиле и које су из мађарског језика оспособљене.

Оспособљени учитељи и учитељице, који желе једно од упражњених места заузети, имају своје ваљано устројене молбенице најдаље до 10. (22.) новембра о. г. на подписаног председника управити.

У *Вел. Средишту*, 13. октобра, 1895. год.

Александар Кенгелац
управитељ школа.

Жива Станчулов
Председник школ. одбора

1—3 378

ШИХТОВ САПУН ЗА ПРАЊЕ

с обележјем кључа је **најбољи** Свагде се може добити. 375 1—

За моју мешовиту трговину потребујем **једног млађег помоћника**, који је у мануфактурној струци вичан а тако исто и **једног шегрта** од сиротих родитеља, кога ћу хранити и одевати бесплатно.

Стеван Добројевић
у Ботошу.

374 1—2

Шпецерајска и деликатеса трговина.

П. РОМАНОВИЋА

у Новом Саду.

треба вештог спомећника који добро немачки и мађарски говори. — 373 2—2

ФОТОГРАФСКА РАДИОНИЦА.

У једној вароши (у бач-бодрошкој жупанији) од 26.000 становника 367 2—3

ПРОДАЈЕ СЕ ОДМА

једна од најстаријих фотографских радња, која се налази на главном тргу.

Извешћа даје администрација овог листа, којој се за извешће са стране поштанска марка од 5 н. прикључити има.

Част ми је до знања ставити мојим познатим госпођама из места и са стране, да сам се у своју кућу, ханска улица бр. 24. преселила, молећи их, да ме и на даље одликују својим поверењем. Препоручујући се п. н. као вешта куварица јесам

Са одличним поштовањем

339 2—2 **Марија Лубурић**, куварица.

У ЖЕНСКОМ ВАСПИТНОМ ЗАВОДУ

Гђе Б. НЕТОВИЋКЕ

У НИШУ (СРБИЈИ) 370 3—6

упражњено је место једне дипломиране српске учитељице, за основне разреде.

Оне госпођице, које су вољне исто место попунити, нека се за ближа извешћа обрате управитељки гђи Нетовићки у Ниш.

Књижевне вести.

ИЗАШЛИ СУ ИЗ ШТАМПЕ НАШИ

КАЛЕНДАРИ

за 1896. годину:

ГОДИШЊИЦА, велики илустровани календар са млого лепих слика и забавном библиотеком 50 н.

НОВОСАЂАНИН, велики илустровани календар . 35 н.

ЗАСТАВА, велики илустровани календар . . . . . 33 н.

Осим тога мали календари са прикладним садржајем **по 20 навч** са овим насловом: Ружица, Новосађанин, Црногорац, Ласта, Сремац, Планетар, Босанац, Орлић, Србобран.

Купцима за готово дајемо **$33\frac{1}{2}$%** а комисионарима — уобичајени рабат.

ТРАЖИМО СОЛИДНЕ ПРЕПРОДАВЦЕ.

У НОВОМ САДУ, октобра 1895. 377

Књижара браће М. Поповића.

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду.